

AFRICAN UNION

الاتحاد الأفريقي

UNION AFRICAINE

UNIÃO AFRICANA

UNIÓN AFRICANA

UMOJA WA AFRIKA

**MKUTANO WA SITA WA URATIBU WA NUSU MWAKA KATI YA
UMOJA WA AFRIKA, JUMUIYA ZA KIUCHUMI ZA KIKANDA
NA VYOMBO VYA KIKANDA VYA ULINZI WA HAKI
21 JULAI 2024, ACCRA, GHANA**

MYCM/AU/Decl(VI)

TAMKO

TAMKO

SISI, Wakuu wa Nchi na Serikali, wanaowakilisha Mkutano wa Umoja wa Afrika na Wenyekiti wa Jumuiya Nane (8) za Kiuchumi za Kikanda (RECs) pamoja na Vyombo vya Kikanda vya Ulinzi wa Haki (RMs), wanaokutana Accra, Ghana tarehe 21 Julai 2024 katika Mkutano wa Sita wa Uratibu wa Nusu Mwaka, unaoongozwa na Mhe. Mohamed Cheikh El Ghazouani, Rais wa Jamhuri ya Kiislamu ya Mauritania na Mwenyekiti wa Umoja wa Afrika;

TUKIKUMBUKA matokeo ya Mikutano mitano iliyotangulia ya Uratibu ya Nusu Mwaka, ambayo tamko la karibuni la tarehe 16 Julai 2023 mjini Nairobi, Kenya likiwa katika nyaraka MYCM/AU/ Decl.(V);

TUKISISITIZA haja ya kukuza ushirikiano katika nyanja zote za juhudi za binadamu ili kuinua kiwango cha maisha ya watu wa Afrika, na kudumisha na kuimarisha utulivu wa kiuchumi, kukuza uhusiano wa karibu na wa amani kati ya Nchi Wanachama na kuchangia maendeleo, na ushirikiano wa kiuchumi wa Bara;

TUKISISITIZA haja ya kuoanisha sera za kitaifa na kikanda ili kukuza maendeleo ya kijamii na kiuchumi katika bara zima;

TUKITAMBUA kwamba kukuza biashara ya ndani ya Afrika bado ni jambo la msingi kwa maendeleo endelevu ya kiuchumi, uzalishaji wa ajira na ushirikiano mzuri wa Afrika katika uchumi wa dunia; na

TUKISISITIZA kwamba utekelezaji wa Itifaki ya Mahusiano kati ya Umoja wa Afrika na Jumuiya za Kiuchumi za Kikanda unaweka wajibu kwa Umoja wa Afrika na Jumuiya za Kiuchumi za Kikanda wa kuhakikisha kwamba Umoja wa Afrika na Jumuiya za Kiuchumi za Kikanda zinahakikisha kuifanikiwa kwa mchakato wa utangamano wa bara kwa njia ya ufanisi zaidi inayowezekana, na kwamba mchakato huu wa utangamano unaharakishwa ili Afrika iweze kukabiliana na changamoto zinazosababishwa na utandawazi.

TUNATAMKA KUWA:

- 1. TUNAMPONGEZA** Mwenyekiti wa Umoja wa Afrika, Mohamed Ould Cheikh Al-Ghazouani, Rais wa Jamhuri ya Kiislamu ya Mauritania, kwa jitihada zake za kukuza amani, usalama na haki za binadamu ndani ya bara; na
- 2. TUNATHAMINI** matarajio ya mafanikio yaliyofunguliwa kupitia ushiriki wake kamili na unaojenga na utetezi wake kwa wabia wa kimataifa kuhusu vipaumbele vya bara, hususan kwa kuhusiana na msamaha wa madeni, maendeleo endelevu ya dunia na mwitikio kwa changamoto za usalama wa jamii.

HALI YA UTANGAMANO

3. **TUNAZINGATIA** Ripoti ya Kamisheni ya AU kuhusu utangamano wa Bara la Afrika na **TUNAZINGATIA ZAIDI** Ripoti za Wenyeviti wa Jumuiya za Kiuchumi za Kikanda kuhusu hali ya Utangamano wa Kikanda kama ifuatavyo:
- i. **Mhe. Mohammad Younis Menfi**, Rais wa Baraza la Urais la Nchi ya Libya na Mwenyekiti wa sasa wa Umoja wa Arab Maghreb (AMU).
 - ii. **Mhe. Mahamat Idriss Deby**, Rais wa Jamhuri ya Chad na Mwenyekiti wa sasa wa Jumuiya ya Nchi za Sahel-Sahara (CENSAD);
 - iii. **Mhe. Hakainde Hichilema**, Rais wa Jamhuri ya Zambia na Mwenyekiti wa sasa wa Soko la Pamoja la Mashariki na Kusini mwa Afrika (COMESA);
 - iv. **Mhe. Salva Kiir Mayardit**, Rais wa Jamhuri ya Sudani Kusini na Mwenyekiti wa sasa wa Jumuiya ya Afrika Mashariki (EAC);
 - v. **Mhe. Teodoro Obiang Nguema Mbasogo**, Rais wa Jamhuri ya Equatorial Guinea na Mwenyekiti wa sasa wa Jumuiya ya Kiuchumi ya Nchi za Afrika ya Kati (ECCAS);
 - vi. **Mhe. Bola Ahmed Tinubu**, Rais wa Jamhuri ya Shirikisho la Nigeria na Mwenyekiti wa sasa wa Jumuiya ya Kiuchumi ya Nchi za Afrika Magharibi (ECOWAS);
 - vii. **Mhe. Ismail Omar Guelleh**, Rais wa Jamhuri ya Djibouti na Mwenyekiti wa sasa wa Mamlaka ya Kiserikali kuhusu Maendeleo (IGAD);
 - viii. **Mhe. João Manuel Gonçalves Lourenço**, Rais wa Jamhuri ya Angola na Mwenyekiti wa sasa wa Jumuiya ya Maendeleo ya Nchi za Kusini mwa Afrika (SADC).

TAARIFA ZA WAKUU WA NCHI NA SERIKALI NA WAHAMASISHAJI WENYE KAZI MAALUM

4. **TUNAZINGATIA** ripoti za Waheshimiwa Marais na Wahamasishaji wenye Kazi Maalum:
- i. Mhe. Dkt. **Paul Kagame**, Rais wa Jamhuri ya Rwanda na Mwenyekiti wa sasa wa Mkutano Mkuu wa Kikosi cha Dharura cha Afrika Mashariki na **KUPITISHA** mapendekezo yaliyomo ndani yake:
 - ii. Mhe. Abdelmadjid Tebboune, Rais wa Jamhuri ya Kidemokrasia ya Watu wa Algeria na Mwenyekiti wa sasa wa Jeshi la Kanda ya Afrika Kaskazini na **KUPITISHA** mapendekezo yaliyomo ndani yake:
 - iii. Mhe. Abdel Fattah El-Sisi, Rais wa Jamhuri ya Kiislam ya Misri na Mwenyekiti wa Kamati ya Maelekezo ya Wakuu wa Nchi na Serikali (HSGOC) wa Shirika la Maendeleo la Umoja wa Afrika (AUDA NEPAD), na **KUPITISHA** mapendekezo yaliyomo ndani yake.

- iv. **Mhe. Nana Addo Dankwa Akufo-Addo**, Rais wa Jamhuri ya Ghana na Mhamasishaji wa AU kuhusu Taasisi za Fedha za AU, na KUPITISHA mapendekezo yaliyomo kwenye ripoti hizo mbili, ambazo ni:
 - Kuanzishwa kwa Taasisi za Fedha za Umoja wa Afrika (AUFIs); na
 - Kuongeza ushirikiano kwa ajili ya Utangamano wa Kiuchumi: kutumia miamala ya simu kufanya mauzo na manunuzi Barani kote;
- v. Mhe. Denis Sassou Nguesso, Rais wa Jamhuri ya Kongo na Makamu Mwenyekiti wa Pili wa Ofisi (*Bureau*) ya Mkutano wa Wakuu wa Nchi na Serikali, na **KUIDHINISHA** mapendekezo yaliyomo yanayohusiana na mahitimisho ya Mkutano wa Kwanza wa Kimataifa kuhusu Upandaji miti na upandaji upya wa miti (CIARI); **TUNAPITISHA** mapendekezo kuhusu msimamo wa pamoja wa Afrika yaliyomo kwenye ripoti yake na **TUNAIIDHINISHA** zaidi kwamba Ripoti hiyo ipelekwe kwenye Mkutano wa 79 wa Baraza Kuu la Umoja wa Mataifa (UNGA 79) kwa ajili ya kujadiliwa na kupitishwa kwa Muongo wa Dunia wa Upandaji miti na upandaji tena. na
- vi. Mhe. Mahamadou Issoufou, Mhamasishaji wa AU kuhusu AfCFTA na **KUIDHINISHA** mapendekezo yaliyomo ndani yake.

RIPOTI ZA KAMISHENI YA AU, VYOMBO VYAKE NA WABIA KUHUSU HALI YA UTANGAMANO BARANI AFRIKA

5. **TUNATOA WITO** kwa Kamisheni ya AU, RECs na RMs, kwa kushirikiana na UNECA na AfDB, kuchapisha Ripoti ya Utangamano kila baada ya miaka miwili, kuanzia mwaka 2025, kwa misingi ya Faharasa mpya ya Ushirikiano wa Kikanda wa Afrika (ASRII);
6. **TUNAKUMBUSHIA** haja ya kuendelea kuboresha kiwango cha Utangamano ndani ya RECs na pia katika ngazi ya bara na **KUTOA WITO** kwa Nchi Wanachama, Kamisheni ya AU, RECs, RMs na AUDA-NEPAD kuimarisha ushirikiano wao katika utekelezaji wa Ajenda ya Utangamano wa Afrika;
7. **TUNAIOMBA** Kamisheni ya AU kuendelea kutetea uendelezaji wa ushirikiano baina ya REC kwa nia ya kuharakisha ajenda ya utangamano wa Afrika na **KUTOA WITO KWA Nchi Wanachama** kutenga rasilimali fedha za kutosha zitakazohakikisha utekelezaji mzuri wa ajenda ya utangamano;
8. **TUNAIISIHI** Kamisheni ya AU, kwa kushirikiana na UNECA, RECs na taasisi zinazohusika za AU, kuendeleza uundaji wa mbinu moja ya kina na iliyowianishwa pamoja na faharasa maalumu ya kutathmini utangamano wa Afrika ambayo inatumia uwezo wa faharasa zilizopo katika Kamisheni ya AU (AMRII) na UNECA (ARII). Faharasa ya Pamoja inapaswa kuwiana na malengo

ya Mkataba wa kuanzisha Jumuiya ya Kiuchumi ya Afrika (Mkataba wa Abuja) na Ajenda 2063;

MGAWANO WA KAZI KATI YA UMOJA WA AFRIKA, JUMUIYA ZA KIUCHUMI ZA KIKANDA/VYOMBO VYA KIKANDA VYA ULINZI WA HAKI NA NCHI WANACHAMA

9. **TUNAZINGATIA** ripoti ya Mhe. Pierre Mbonjo Moukoko, Mkuu wa Kitengo cha AU cha Utekelezaji wa Mageuzi na **KUIDHINISHA** mapendekezo yaliyomo ndani yake; na
10. **TUNAIOMBA** Kamati ya Uratibu (ikiwa ni pamoja na Mwenyekiti wa Kamisheni, Makatibu Wakuu wa RECs na AUDA-NEPAD) kupeleka ripoti ya mwisho kuhusu Mgawanyo wa Kazi kwa Baraza Kuu, kwa kuendana na taratibu zilizoanzisidhwa, na ili iwasilishwe kwenye Mkutano wa Kawaida wa Wakuu wa Nchi na Serikali wa AU kwa ajili ya kupitishwa mwezi Februari 2025.

JUKWAA LA AU LA KUBADILISHANA MAARIFA BAINA YA KANDA (I-RECKE) KWA TAHADHARI YA MAPEMA

11. **TUNAKARIBISHA** Ripoti ya Mwaka kuhusu Shughuli za Jukwaa la Kubadilishana Maarifa baina ya Kanda (I-RECKE) kuhusu Tahadhari ya Mapema na Uzuiaji wa Migogoro;
12. **TUNAIIDHINISHA** ripoti ya Kikao cha Tatu cha Sera cha Jukwaa la Kubadilishana Maarifa baina ya kanda (I-RECKE) kuhusu Tahadhari ya Mapema na Uzuiaji wa Migogoro na shughuli za I-RECKE; na **KUIPONGEZA** Kamisheni ya AU na RECs/RMs, kama wajumbe wa jukwaa la I-RECKE, kwa maendeleo makubwa yaliyopatikana katika ulimganishaji wa jitihada na uongezekaji wa athari katika eneo la ukusanyaji wa rasilimali kwa ajili ya mipango ya amani na usalama ya kikanda na kibara.
13. **TUNASISITIZA** dhima muhimu ya I-RECKE kama jukwaa la kimkakati la kuimarisha Mfumo wa Tahadhari za Mapema wa Bara la AU; katika suala hili, na **KUTOA WITO** kwa Nchi Wanachama na washirika kuunga mkono shughuli za I-RECKE ili kuongeza uratibu na ushirikiano kati ya RECs/RMs na Nchi Wanachama, Tume ya AU, kuelekea ushirikiano wa kikanda katika uwanja wa amani na usalama;
14. **TUNAPONGEZA** ushirikiano ulioimarishwa wa I-RECKE na Mtandao wa Umoja wa Afrika wa Taasisi za Sera kwa ajili ya amani (AU NeTT4Peace); na **KUKARIBISHA** maendeleo yaliyofanywa na AUNeTT4Peace kama mtandao wa taasisi za sera wa Kiafrika unaunganisha tofauti ya nadharia na sera, kama sehemu ya dira yake ya kuwa na Afrika yenye amani, usalama na mafanikio; na dhima ya kutoa muunganisho wa kimkakati kati ya jumuiya za maarifa na Umoja

wa Afrika kwa ajili ya uundaji bora wa sera na utekelezaji wenye matokeo kuelekea Afrika Tunayoitaka; **na TUNAHIMIZA** jukumu la Mtandao kushughulikia Kipaumbele kimojawapo cha AU cha kukuza mbinu ya maarifa ya hatua za amani, usalama na demokrasia za AU na kuziba pengo kati ya utafiti, sera na utendaji;na

15. **TUNAOMBA** I-RECKE, kama jukwaa la ndani ya bara, kuendelea kuzidisha juhudi zake katika kuboresha mbinu bora za kikanda kuhusu tahadhari ya mapema, uzuiaji wa migogoro, uthabiti na ujenzi wa amani kati ya AU na RECs/RMs.

AUDA-NEPAD

16. **TUNATHIBITISHA** jukumu kuu la uratibu la Kamisheni ya AU na AUDA-NEPAD kuhusiana na shughuli za kipaumbele zzote za maendeleo za kikanda na za bara barani Afrika, kwa mujibu wa mamlaka yake kama wakala wa maendeleo wa Umoja wa Afrika;
17. **TUNATAMBUA** kazi kubwa ya Kamisheni na AUDA-NEPAD katika ripoti ya tathmini ya Muongo wa Kwanza wa Utekelezaji wa Ajenda 2063 na uandaaji na ukadiriaji gharama uliofuatia wa Mpango wa Pili wa Utekelezaji wa Miaka Kumi (STYIP); **TUNAHIMIZA** Nchi Wanachama wa AU, RECs, RMs na wabia kupitisha vyombo vya uingizaji kwenye mipango ya ndani na utekelezaji, kutenga rasilimali za kutosha za kiufundi na kifedha, na kushirikiana kwa karibu na Kamisheni ya AU na AUDA-NEPAD ili kuharakisha utekelezaji wa Ajenda 2063; **na KUWASIHI** kuendelea kuimarisha uwezo wa RECs na Nchi Wanachama katika kupanga mazingira (*scenarios*), uchambuzi wa maono ya mbeleni, ufuatiliaji na utoaji ripoti kuhusu Ajenda 2063;
18. **TUNAZINGATIA** dhana na kuundwa kwa Mpango Mkuu wa Timu ya Afrika *Africa Team Flagship initiative* kulikofanywa na Kamisheni ya AU na AUDA NEPAD, kwa ushirikiano na AfCFTA, ACDC, APRM, PAP, na RECs, kama Programu Kuu ya AU ya Ukusanyaji wa Rasilimali ili kuharakisha ukusanyaji wa rasilimali kwa mlolongo wa Programu za Uwekezaji zenye Matokeo Makubwa zinazolenga kuharakisha utekelezaji wa STYIP; **na KUIOMBA** Tume ya AU na AUDA-NEPAD kuhakikisha kwamba uzinduzi rasmi wa Programu ya Timu ya Afrika unafanyika katika Mkutano wa 38 wa Wakuu wa Nchi na Serikali wa Umoja wa Afrika mnamo mwezi Februari 2025;
19. **TUNAKARIBISHA** jitihada za Kamisheni ya AU na AUDA-NEPAD katika kuandaa Dashibodi ya Ajenda 2063 ili kufuatilia maendeleo ya utekelezaji wa Ajenda 2063 unaofanywa na Nchi Wanachama katika ngazi za Kanda na Bara; **TUNAZIPONGEZA** Nchi Wanachama ambazo zimetumia Dashibodi kutoa ripoti

kuhusu Mpango wa Kwanza wa Utekelezaji wa Miaka Kumi na **KUZHIMIZA** Nchi Wanachama zote kutumia Dashibodi kutoa ripoti na kufuatilia maendeleo ya utekelezaji wa Mpango wa Pili wa Utekelezaji wa Miaka Kumi wa Ajenda 2063; na

20. **TUNAZISIHI** Nchi Wanachama na RECs kuunga mkono mpango wa Dawati la Afrika la Ujuzi wa Dunia yaani *WorldSkills Africa Desk* uliozinduliwa na Kamisheni ya AU na AUDA-NEPAD mnamo Februari 2024, kama mpango mkuu wa Kaulimbiu ya Mwaka ya 2024 ya Umoja wa Afrika kuhusu Elimu, kwa lengo la kuzipa nchi za Afrika jukwaa mahususi la kuboresha ukuzaji wa ujuzi, kujenga uwezo, na kufikiria upya mifumo ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi Stadi (TVET) barani kote.

MIPANGO MIKUU YA BARA YA BENKI YA MAENDELEO YA AFRIKA (AfDB)NDANI YA BARA

21. **TUNAZINGATIA** Ripoti ya Mhe. Dkt. Akinwumi A. Adesina, Rais wa Kundi la Benki ya Maendeleo ya Afrika(AfDB);
22. **TUNAPONGEZA** jitihada za AfDB katika kutetea na kutekeleza mipango ya bara kama inavyoamuliwa na Vyombo vya Sera vya AU ili kukusanya fedha za kufanikisha mabadiliko ya kiuchumi na ajenda ya utangamano ya bara, ikiwa ni pamoja na msaada wa kitaasisi kwa Umoja wa Afrika na Jumuiya za Kiuchumi za Kikanda;
23. **TUNATAMBUA** maendeleo makubwa yaliyofikiwa katika 5s zote za AfDB – Angaza Afrika, Lisha Afrika, Weka viwanda Afrika, unganisha Afrika na Boresha Uboru wa Maisha wa Watu wa Afrika – kama kichocheo cha utekelezaji wa Ajenda 2063, na msaada katika kufanikisha Malengo ya Maendeleo Endelevu ya UN;
24. **TUNAKUMBUSHA** uamuzi Assembly/AU/Dec. 817(XXXV) katika kukusanya fedha kwa ajili ya kuimarika haraka kiuchumi kwa Afrika, maendeleo na utangamano, na **TUNAKARIBISHA** maendeleo makubwa katika utekelezaji wa mipango mikuu ikiwa ni pamoja na dhamana ya *Security-Indexed Investment Bond*, uanzishwaji wa chombo cha utulivu wa Kifedha cha Afrika na kuelekeza upya mali za akiba (special Drawing Rights) za IMF kwa Afrika kupitia taasisi za maendeleo zinazohusisha nchi nyingi kama vile AfDB;
25. **TUNAKARIBISHA ZAIDI** msaada wa kiufundi wa AfDB kwa klabu ya Wakuu 12 wa Nchi na Serikali chini ya uongozi wa Mhe. Raisi Sassou Nguesso, Rais wa Jamhuri ya Kongo, katika utetezi wa GDP ya “kijani” inayojumuisha mtaji wa asili;

- 26. TUNATOA WITO** wa utengaji mkubwa kwenye mzunguko wa 17 wa Mfuko wa Maendeleo wa Afrika mwaka 2025 kwa shabaha ya kukusanya dola bilioni 25 ili kuwezesha mahitaji yanayoongezeka ya bara; na
- 27. TUNAI SIHI** AfDB kuwasilisha taarifa juu ya maendeleo yaliyofikiwa katika utekelezaji wa tamko hili kwenye Mkutano wa Kawaida wa 38 wa Wakuu wa Nchi na Serikali mwezi February 2025.

SHUKRANI

- 28. TUNATOA SHUKRANI** kwa jitihada zilizofanywa na Serikali ya Jamhuri ya Ghana katika kufanikisha Mkutano wa Sita wa Uratibu wa Nusu Mwaka kati ya Umoja wa Afrika, Jumuiya za Kiuchumi za Kikanda na Vyombo vya Kikanda vya Ulinzi wa Haki.

LIMETOLEWA Accra, Ghana, tarehe 21 Julai, 2024